

Ініціатива громади – ознака європейськості або чеська реальність про мільйон дерев

Хто не пам'ятає, як [у рамках програми Президента «Зелена країна» за 3 роки, планувалось висадити 1 мільярд нових дерев а за 10 років - збільшити площу лісів в Україні на 1 мільйон гектарів?](#) Про це було виголошено на Всеукраїнському форумі «Україна 30. Екологія», 7 червня 2021 року, коли був підписаний відповідний Указ. Правда, як підраховали нелінійні співгромадяни, мільярд дерев за три роки - це:

- 333 333 333 дерева на рік,
- 27 777 777 - на місяць,
- 926 000 - на день,
- 38 580 - на годину,
- 643 - на хвилину,
- понад 10 дерев на секунду.

Однак, подолання наслідків COVID-19 а потім й кривава війна, не кажучи вже про негативну практику втілення ініціатив «зверху» - не дозволили реалізувати задумане. При цьому, громадяни України, як і до війни – постійно вказують владі на її недоліки, в тому числі й в питаннях озеленення країни та її населених пунктів. Тобто, випадки, коли «мудрий нарід» волає до чиновників, зі словами: «покажіть нашу занедбану вулицю (село, місто, територіальну громаду, район, область) - президенту (головам: ОДА, району, територіальної громади, меру міста, старості села)», давно вже не виключення в Україні, а - правило.

А як у них, у Європі, куди зібрались й українці, наприклад - в питаннях озеленення та до чого тут ініціатива громадян та їх громад? Гарним прикладом може слугувати одна з історій - висадження фруктових алеї Святого Мартіна вздовж дороги, яка з'єднує два маленькі, чеські села: Звіржетіце (90 жителів) та Бітухов (400 жителів). Саме 11.11.2017 року, в 11:11, на дорозі між цими селами (відстань – 1,5 км) було висаджено 111 фруктових дерев: яблуні, груші, сливи, черешні, горіхи тощо.

[Як розповідає, староста містечка Баков над Йізером \(до якого належать ці села\), коли до нього навідалась ініціативна група жителів - з пропозицією висадити дерева, рішення від прийняв саме через 11 хвилин 11 секунд й відразу подумав не що робитиме а як реалізувати запропоноване.](#) Гарна ідея з часом «обросла» подробицями, які виявились чи не головними у справі... відновлення колись діючої алеї, яку у свій час висадив обабіч дороги – житель цих місць Мартін. Саме «їх» Мартіна, як переконані місцеві, з часом канонізувала католицька церква, через що й вирішили висаджену алею назвати Сватомартинською.

Так чи інакше, але жителі обох сіл почали готуватись до дня Святого Мартіна: закупили молоді саженці, підготували кілки та захисну сітку а також номерки для кожного дерева, підготували конкурс на найкращий рулет святого Мартіна, виставку художніх робіт дітей із початкової школи містечка Ваков над Јізером на тему святого Мартіна, дегустацію вина Святого Мартіна (2017 року), організували приїзд святого Мартіна на білому коні та спільний, сусідський обід на якому пригощали мартиновою гускою. Активності та масовості цій акції сприяла ідея - дати кожній родині право висадити «своє» дерево. Через це, до підготовки свята долучились чи не всі жителі цих сіл, серед яких знайшлись волонтери, спонсори та меценати, що надавало акції – регіонального значення. [Координатором акції зголосився бути Фонд «Партнерство. Люди та природа», який і модерував підготовку та хід висадки алеї Святого Мартіна.](#)

І ось, у визначений день та час, всі зібрались, щоб відновити фруктову алею, яку колись висадив предок, з думкою про земляків та мандрівників, яких дерево біля дороги - не тільки захистило від сонця влітку й хуртовини взимку але й «пригостило»: яблучком, грушою чи сливою. При цьому, кожна родина копала «свою» яму, садила саджанець, загортала у сітку, поливала його. Ну а по завершенні висадки дерев, учасники там же, при дорозі - організували велику гостину на якій привітали й Святого Мартіна, який завітав до односельців на білому коні.

Позитивним є те, що нова традиція мешканців Звіржетіце, Бітухова та їх гостей, які разом висадили 111 дерев для майбутніх поколінь, була продовжена й в наступні роки, адже не всі дерева прийнялись, частина була знищена вітром чи дикими тваринами. З цією метою була [zareestrovana storinka u socialnih mrezhah, zokrema - Fejsbuk, de perшим повідомленням було «Виклик Святого Мартіна»](#) та з допомогою якої «власники» дерев та зацікавлені – могли не тільки спілкуватись але й обмінюватись новими ідеями та пропозиціями.

З часом, за участі учасників акції та місцевої громади, між селами, обабіч засадженої деревами дороги, виникла інформаційно-відпочинкова зона, де кожен мандрівник та/чи бажаючий може не тільки відпочити але й ознайомитись з новонародженою традицією та дізнатись: хто такий Мартін, як виникла потреба у фруктовій алеї, кому належить те чи інше дерево. При цьому, щороку, 11 листопада на Сватомартинській алеї зустрічаються небайдужі мешканці, «власники» фруктових дерев та гості цих сіл. Можна сміло сказати, що хороша ініціатива, яка «обросла» багатьма ідеями від самих мешканців - стала не тільки прикладом для молоді та справжнім святом для місцевих але й родзинкою для туристів. При цьому, ініціативи, як й «допомоги», з боку влади - мінімум, адже здорова та корисна ідея – висаджувати дерева це не тільки прерогатива держави, як і села – не власність старост, місто – не мера, а країна - не президента...

Але, повернімося в Україну. Сказати, що українцям є чужою ініціатива чи волонтерство – збрехати, особливо на фоні кривавої російсько-української війни. Друга справа, що совкова звичка, коли: ідея, організація, фінансування тощо - все ще й надалі залишаються прерогативою влади – не сприяють ініціативності громадян й «плодять» число пасивних, лінивих і байдужих, які залюбки розганятимуть «зраду», критикуватимуть любу «владу» та шукатимуть винуватців свого буття. Звідси, важко віритись, що українська громада не тільки «видумає» собі легенду, але й перетворить здорову ініціативу на традицію, якою будуть «жити» чи не всі, від малого до старого, причому - роками. Ба, більше, що реалізація того чим іншого проекту, який ініціювали активісти та підтримала громада, зможе не тільки гідно презентувати особливість останньої але й працевлаштувати мешканців останньої. А ще, сумнівно, щоб кожна родина мала «своє», фруктове дерево у селі чи по дорозі до нього а не тільки у власному городі/саду, яке б доглядала та в разі посухи - досаджувала а у випадку знищення – не апелювала б лише до поліції та влади.

Очевидно, що на часі, кожному українцю, не тільки долучатись до тієї чи іншої акції чи волонтерства але й брати відповідальність за власний дім, під'їзд, вулицю, квартал, місто, село, громаду, а отже - країну. Тим паче, що Україна вже майже рік у статусі - країни-кандидата на членство до Європейського Союзу.

Підготував Ю. Ключівський,
керівник IASEED
Прага, травень 2023 рік